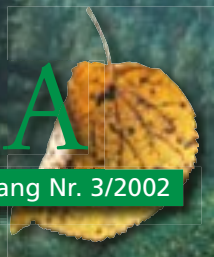

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 36. årgang Nr. 3/2002

Debattmøte 22. oktober
Vangen

En vårnatt på Ødegårdsmosen
Wanda Heger på Sarabråten

Konfliktfylt friluftsliv?

Av Steinar Saghaug

FÅ BYER I VERDEN HAR SLIKE friluftsområder som Oslo. Rikdommen ligger først og fremst i de verdier disse områder har i form av muligheter til helsebringende rekreasjon og allsidig friluftsliv. Nærhet til naturen er blant det Oslo-folk nevner når de i en undersøkelse skal beskrive byens fortrinn. Når de så blir spurt om hva de legger størst vekt på når de bruker Marka, svarer over 70 prosent: Å kunne gå på tur, og muligheten for stillhet og ro.

Politikerne i Oslo kommune har sånn sett truffet spiker'n på hodet da de vedtok målsetningen om «et allsidig friluftsliv i skogen med rik og variert naturopplevelse og at de tradisjonelle friluftsliv- og idrettsaktivitetene skal prioriteres». Politikerne i Ski kommune kan ikke ha lagt dette til grunn da de vedtok å si ja til utvidelsen av Krokhol golfbane. Konsekvensene av utbyggingsvedtaket har vi tidligere dokumentert som ren vandalisme i Østmarka. Anleggsarbeidet pågår fortsatt på en skandaløs måte, og vi må fastslå at slike golfanlegg ikke har en plass innenfor Østmarkas grenser.

Østmarka har ikke rom for alle former for fritidsanlegg dersom det overordnede hensynet til naturopplevelser, ro og stillhet skal oppfylles. Det moderne samfunn frambringer stadig nye oppfinnelser som tilbyr brukerne nye stimuli, men det er

én type gode som framstår som begrenset i mengde: Naturen selv.

De tradisjonelle konfliktområdene i Marka har vært knyttet til bl.a. skytebaneanlegg, store ski- og hoppanlegg og rideanlegg. Mange av konfliktene er løst ved at friluftsliv- og brukerorganisasjonene og grunneierne i og rundt Osloområdet har gått sammen om tiltak for å bedre samarbeidsforholdene mellom ulike brukergrupper. Dette gjelder for eksempel for skiløpere, syklistene, ryttere og turgåere.

Men mange av de nye friluftslivaktivitetene har kommersielle interesser i ryggen og er sånn sett en sterkere utfordrer for det enkle friluftslivet. Det er fare for at en privat eller kommunal grunneier lettere teller kronene i kassa for salg av natur enn å vektlegge den åpenbare helsegevinsten naturopplevelser gir for allmennheten.

Østmarkas Venner har satt temaet «Tilrettelegging for friluftslivaktiviteter» på dagsorden på sitt åpne møte den 22. oktober. Temaet er også et ledd i arbeidet med å gjennomgå foreningens lover og formål, som skal behandles på årsmøtet i 2003. Friluftsetaten i Oslo kommune vil i høst starte arbeidet med ny gjennomgang av «Mål og retningslinjer for forvaltning av Oslo kommunes skoger». Nå er tiden inne for å foreta en gjennomgang av ulike friluftslivaktiviteter og se på hvordan økende aktivitet vil påvirke naturen i Østmarka.

Østmarkas Venner inviterer medlemmer og andre interesserte til

Åpent debattmøte: Tilrettelegging for friluftslivaktiviteter Hvor mye og for hvem?

Tirsdag 22. oktober kl. 19.00
Skullerudstua
Olaf Helsets vei 2, Oslo

Innlegg ved:
Oddvin Lund, Skiforeningen
Per-Einar Eriksen, Løvenskiold Skog
Gjermund Andersen, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Pause med enkel bevertning

Etter pausen åpnes det for innlegg, spørsmål og kommentarer fra salen.
Møt opp og si din mening!

Alle er hjertelig velkomne.

For å komme til Skullerud kan en ta T-banen (linje 3 Mortensrud) til Skullerud, buss 79 fra Nordstrandsområdet eller Hellerud, eller kjøre til P-plassen ved Olaf Helsets vei.

Nytt fra Østmarka

Medlemsblad for
Østmarkas Venner, Postboks 129, Tveita, 0617 Oslo
Ansvarlig redaktør: Steinar Saghaug
Redaksjonskomité: Øyvind Pettersen,
Helga Gunnarsdóttir og Johan Ellingsen
E-post: he-gunna@online.no

Forsidebilde: Tilrettelegging for friluftslivaktiviteter
ved Krokhol
Foto: Rolf Eliassen
Grafisk design, repro og trykking: GAN Grafisk AS
Opplag: 2.700
Frist for staff til neste nr. er 1. november

Leder: Steinar@Saghaug.no 91 37 22 42
Nestleder: Johan Ellingsen 64 92 80 52
Varamedlemmer:
Finn Jensen 22 27 01 39
Randi Hauger 67 90 43 38
Sekretær: Kristin.Obnstad@c2i.net 64 97 80 70

Styremedlemmer:
Arild Rambøl 63 83 06 56
Gunnar Jonassen 22 26 61 34
Jan Olav Nybo 22 27 28 57
Øyvind Pettersen 22 28 44 78
Helga Gunnarsdóttir 95 99 23 49

Wanda Heger *hedret kvinnene*

Av Helga Gunnarsdóttir

Kveldens hovedtaler var Wanda Heger, forfatter av boka «Hver fredag foran porten» og en av ildsjelene bak *Stiftelsen Hvite busser til Auschwitz*. I tillegg til å hedre de falne og det de kjempet for, trakk hun fram kvinnene og deres innsats og lidelser under krigen. Bak hver av de falne motstandsmenn sto flere kvinner igjen, det være seg ektefeller, mødre, søstre og kjærester. Mange av kvinnene var også direkte eller indirekte involvert i motstandskampen.

Tradisjonen tro ble minnestunden på Sarabråten avholdt den 7. juni. Nærmere 400 hadde tatt turen inn til Sarabråten denne varme fredagskvelden. Nytt av året var at arrangementet var en del av Oslos miljøfestival, og noen av deltakerne var der for aller første gang.

Kai Ekanger ledet minnestunden, godt assistert av Braathens Bedriftskor og Østre Aker Musikkorps.

Etter at medlemmer av Milorg-gruppene hadde hedret de falne, stod Steinar Saghaug, styreleder i Østmarkas Venner, for avslutningen av minnestunden. Han knyttet sammen krigens lærdom og dagens virkelighet hvor mennesker igjen børster støvet av nazismen som ideologi, og minnet oss alle om at vi ikke må stille oss likegyldige til fordommer og intoleranse.

Åpningstider for serveringsstedene i Østmarka

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Vangen	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16
Sandbakken	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	11 - 16	11 - 16
Østmarkkapellet	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	10 - 15 ¹
Skullerudstua (Oslo)	11 - 19.30	11 - 19.30	11 - 19.30	11 - 19.30	Stengt	11 - 15	11 - 15
Rustadsaga	Stengt	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 17	10 - 17
Mariholtet	Stengt	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 17
Losby-låven	Stengt	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 17	10 - 17
Skulerud (Lørenskog)	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	11 - 15 ²

Oppdatert 20. september

¹ Stenger kl. 14 hvis dårlig vær.
² Stengt fom 8. desember og ut året.

Sommernatt ved Tonevann og på Tonekollen

Av Jorunn Caspersen Foto: Torbjørn Ouren

Østmarkas Venner inviterte til tur, og vi tre - Inger, Per og Jorunn - var med. Vi kom vannveien; Rausjø-Mosjøen med kano frem til Tonevann. En fantastisk tur – sol og stille, krikkender med unger, og skog og åser som speilet seg i vannet. Vi passerte også to beverhytter. De øvrige deltagerne startet fra Bysetermåsan kl. 20.00, og kl. 21.30 var vi fulltallige ved Tonevann. 17 i alt, med yngstemann Hans Fredrik på syv, og to firbente venner.

Det ble tent bål, og Helga leste stykket «En tur til Tonekollen» skrevet av enebakkmannen Nils Pedersen Krogsbøl som utvandret til Wisconsin, USA, på 1870-tallet. Han satt på sin gård i Wisconsin og skrev erindringer fra sin ungdom i Enebakk. Disse ble trykket i bladet Akershus i 1921/22 i form av ni brev, hvorav ett var «En tur til Tonekollen». Her satt vi vel 130 år etter og skulle oppleve det samme.

Vi grillte pølser på bålet, det ble kokt kaffe på nytt stormkjøkken – og praten gikk. Noen tok også en dukkert i Tonevann – alt mens sola gikk ned og sommernatta senket seg. Etter hvert krøp vi ned i soveposer for å sove litt under åpen himmel før vi skulle opp igjen kl. 3.00 for å gå opp på Tonekollen, 367 m.o.h.

Turen opp var fin – frodig vegetasjon møtte oss, ikke minst nattfiolen med sin skjønn duft. På toppen hadde vi utsyn i alle retninger – solen gikk opp, og lyset speilet seg i vinduene på Vangen. Her oppe ble det servert champagne, og vi hilste en ny dag velkommen. I sør så vi

morgentåken sige innover. Deretter tuslet vi ned til Tonevann igjen, morgendisene lå over vannet og en enslig krikkand fløt på vannspeilet.

Vi tre sa takk for oss for å padle nedover, men før vi gikk leste Johan «Vær utålmodig, menneske» av Inger Hagerup – et dikt til ettertanke etter det flotte vi hadde vært med på. De øvrige deltagerne gikk ned til Bysetermåsan, men først en tur innom Vangen for kaffe og kanelboller.

Tusen takk til arrangørene for en minnerik og annerledes tur fra Inger, Per og Jorunn.

Ikke Grønmojerka, men Trollkjerka

I sin artikkel «Bare en liten tur for å se etter spor ...» i nr. 1/02, setter Johan Ellingsen navnet «Grønmojerka» på den store steinformasjonen like innenfor Grønmo. Det har fått et par av våre lesere til å ta pennen fatt.

Først ute var **Jon-Erik Jacobsen**, og han skrev blant annet:

«Steinene var kjent - og en meget populær plass - for Nordstrand-speiderne på min tid, dvs. i 60- og 70-årene, da de har en hytte rett østenfor (kalt Tårnet). De gikk dengang under navnet «Trollkjerka».

En grei måte å komme dit på er å gå østover fra parkeringsplassen ved Grønmo, runde den østligste delen av fyllplassen, og så fortsette innunder et stup tett inntil plassen. Der finner man restene av en gammel, forseggjort kjerrevei som går innover mot Trollkjerka».

Deretter mottok vi følgende fra **Oddvar Arner**:

«I en fin, liten artikkel av Johan Ellingsen i Nytt fra Østmarka 1/02, fant jeg en omtale av «en merkelig steinformasjon med enorme blokker oppå ei kolle» innenfor Grønmo. Det slo meg straks at det må jo være der 2. Nordstrand speidertropp hadde sine årsmøter fra langt tilbake i tiden, hver 5. mai. Vi kalte stedet Trollkjerka. På side 202 i boken Utsikt over Nordstrands historie finner vi et bilde av troppen samlet der til 25-års jubileum i 1941. Bildet er tatt på platået rett ved siden av Trollkjerka.

Som guttunger hadde vi mye moro der. Jeg synes nok kanskje vi skulle beholde navnet Trollkjerka på stedet. Navnet Grønmo har jo etter hvert fått en nokså dårlig klang

og gir vel ikke så veldig hyggelige assosiasjoner, selv om det på en måte kan sies å være en slags kirkegård. Troppen har i alle år hatt en liten speiderhytte noen hundre meter øst for Trollkjerka. Det var opprinnelig en steinhytte, men er bygget ut litt med årene.

Gjerdsrudleiken er i det hele tatt et fint område. Jeg gikk over der fra Dølerud nylig, og da jeg kom ned til Trollkjerka, satt det en søt liten rev oppå steinene og fulgte meg med øynene. Det var tydelig at det var den som var sjefen der».

Foto: Jon-Erik Jacobsen

Tar man så en titt i boka Østmarka fra A til Å, finner man følgende: **Trollkjerka** (Steinkirken) Oslo. Kjempesteiner på en slette i lia øst for Grønmo ved Gjerdsrudleiken. Dermed synes konklusjonen å være klar: Navnet er og blir Trollkjerka! **ØP**

En vårnatt på Ødegårdsmosen

Av Lars Maanum

Det var siste søndag i april og skausuget ble for stort. Vi hadde lagt ungene, og jeg sa til min kone at jeg måtte ha en natt på skauen. Hun så bare rart på meg og ristet på hodet. Utstyr, mat og drikke ble raskt pakket i sekken - jeg satt på sykkelen før klokka var halv åtte.

Ved bommen inn til Rustadsaga treffer jeg skogvesenets sjef i Østmarka, Bjørn Samuelsen, men han har ikke tid til å slå av en prat. Han kunne fortelle at det var en bråtebrann nede ved Skraperudtjern som han måtte få slukket.

Jeg passerte Ødegården og ga meg i kast med bakken opp mot Høyås, - på venstre side av veien halvveis oppe ligger grunnmuren etter plassen Skogsbråten. Den sees lett i dag etter at skogvesenet hogg et av Østmarkas eldste plantefelt her for noen år siden. På toppen fulgte jeg skiløypa mot Langvannsbekken, og etter ca. 500 meter steg jeg av sykkelen, fremme ved utkanten av «målet» Ødegårdsmosen. Jeg gjemmer og låser sykkelen, og rusler rolig innover mot den sydøstre delen av den store myra. Jeg skal på orrfugleik, og siden det er langt ut i april regner jeg med å finne en ferdiglaget gapahuk.

Vel fremme på myra - og etter en rundtur der - oppdager jeg til min forskrekkelse at det ikke finnes noen huk i år. Var det et dårlig eller godt tegn, er det så lite fugl i år at ingen har funnet det bryet verdt å legge seg til så bynært, eller er jeg bare førstemann i år?

Da var det bare å sette i gang å bygge;

fram med kniv, øks, tau og presenning. På plassen ligger det mer enn nok rester fra tidligere år slik at jeg får satt opp en liten gapahukramme. Under det fjorårgamle, tørre granbaret jeg rydder vekk, finner jeg et par av de gamle, rustne og fæle bølgeblikkplatene som det finnes så mange av i området. Det er rester etter torvskjæring og tørking av torv som foregikk her til langt inn i det forrige århundret.

Jeg bruker disse platene som tak i huken, over dem spenner jeg en 2,5 x 3,5 meter stor presenning og bretter den delvis ned på sidene. Deretter må jeg noen turer i utkanten av myra for å finne friskt granbar. Dette legger jeg oppå for å kamuflere platen og for å dempe blafring i presenningen dersom det skulle blåse opp. Siste finpuss er å feste lange granbargreiner ned foran åpningen på gapahuken. Mitt hjem for natten er ferdig!

Det er søndag kveld, klokka er rundt 21 og bålet brenner stille. Riktignok er det etter 15. april, men det er vått i myra - derfor tillater jeg meg å forholde meg kreativt til bålrensingsforbudet. En tyrirot jeg fant i hogstfeltet i utkanten av myra brenner fint.

Det er tid for mat og drikke. Kosten blir enkel, men bålgrilla pøser og en kald pils smaker fortreffelig i skumringen over myra. Det er stille, til og med svarttrosten later til å ha gått til ro for natta. Da blir roen brått brutt fordi jeg uheldigvis har glemt å slå av mobiltelefonen. Det er nærmest heligbrøde å glemme å slå den av. Men det er vanskelig å ikke ta den når jeg oppdager

at det er Roy, styreren på Vangen skistue, som ringer. Han har en idé om vårt forstående samarbeid som han vil drøfte med meg. Etter hvert lurte han på hva jeg ellers bedriver en søndag kveld.

Akkurat nå befinner jeg meg sittende mutters alene ved et lite bål foran en gapahuk på Ødegårdsmosen, og her blir jeg i natt for å høre orrfuglen spille i morgen tidlig.

Alene? Ja! Han hørtes litt forundret ut i stemmen da han utbrøt: «Det er ikke fire av ti 50-åringer som ligger ute i natt, Lars». – Nei, i alle fall ikke fra søndag til mandag, sa jeg. Han ønsket meg en god natt før han la på.

Jeg la på mer ved, satte over «kaffelars» og tenkte: Ja, Lars, hvorfor er du her i år igjen? Det tok i underkant av ett sekund før jeg var ca. 40 år tilbake i tid og jeg så for meg min første vårnatt på spillmyra. Det var akkurat her på Ødegårdsmosen, men ikke alene den gang. Vi var to gutter, elleve år gamle Knut og Lars, som hadde overtalt foreldrene våre til å gi oss lov til å dra hit uten telt for å oppleve fugleleik. Hva var det med foreldrene den gang, var de fullstendig uansvarlige? Eller oppdro de oss til ansvarlighet gjennom å gi tillatelse til ting de mente vi burde mestre? Hadde jeg tillatt min 12-åring noe slikt i dag? Jeg tviler på det.

Vi syklet ikke den gang, vi gikk til fots hele veien fra Lille Langerud med tunge sekker. Vi bygde en liten, rar granbarhytte - så lav at baret stakk oss i fjeset. Jeg hadde en vattsovepose fra Speidersport med bein-knapper. Da vi la oss om kvelden var det åpent vann i pyttene på myra, og da vi sto opp ved fem-tida om morgenen, etter å ha

frosset noe helt utrolig, var det 1 – 2 cm tykk is på pyttene. Sovet hadde vi knapt, fugler hverken hørte eller så vi, men vi hadde ligget ute alene langt inne i skogen. Det var to krye og stolte gutter som var hjemme til søndagsfrokost før kl. åtte en vårdag på begynnelsen av 60-tallet.

Slik jeg tenker på dette denne søndagskvelden, er jeg overbevist om at det var nettopp denne sterke sansemessige opplevelsen av kulde, mørke, mørkeredsel, lyder og lukter som satte varige spor hos meg. Denne opplevelsen har ført til at jeg de siste 20 årene nesten hver vår har tilbrakt en natt under åpen himmel, sammen med kamerater, med familien eller - som nå -alene.

Noen ganger på mer fjerntliggende myrer i marka, - jeg husker f.eks. en gang på begynnelsen av 80-tallet, jeg og to kamerater var på vei hjem etter en natt på Kavlebrumyrene, med bare én spillende fugl på myra. Da vi kom til

Ødegårdsmosen la vi merke til at det lettet flere orrfugler fra tretoppene. Det hadde falt nysnø om natten, vi gikk derfor ut på myra for å se etter spor. Da viste det seg at på denne bynære myra hadde det vært et voldsomt spill, for hele myra var nedtråkket. Lars F. og jeg dro tilbake et par dager senere, og da opplevde vi en leik vi aldri siden har opplevd maken til. Det var mer enn 20 orrhaner som sloss om mange orrhønens gunst. De nærmeste hanene spilte én meter fra huken vår. Helt siden den gang har det som oftest blitt en vårnatt på Ødegårdsmosen.

Mens jeg satt der i egne tanker og filosoferte, hørte jeg med ett de karakteristiske vingeslagene som når orrfuglen går inn for landing i et tre. Jeg stivnet til og ble lenge sittende og lytte etter om det kom flere eller om den ville by på kveldsspill, men det uteble.

Jeg må innrømme at jeg ofte opplever det som spennende og pirrende for ner-

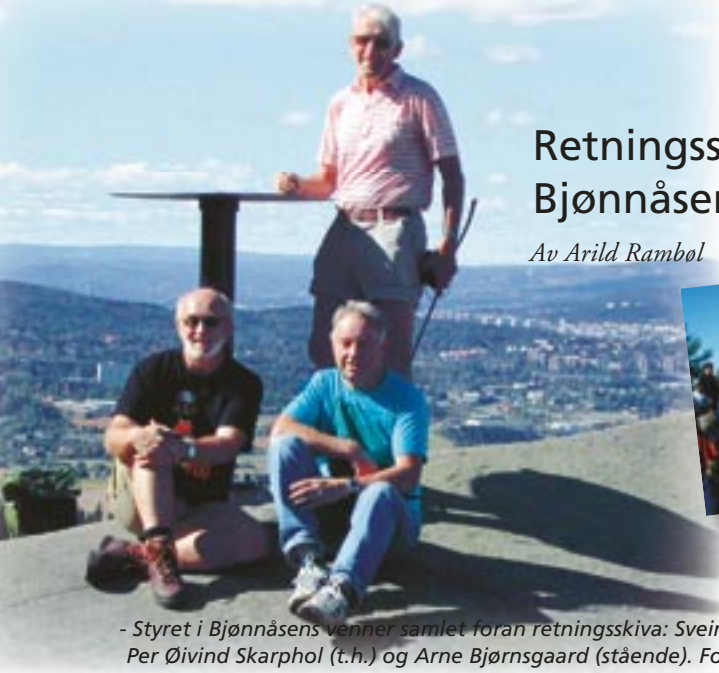
vesystemet å være alene om kvelden langt til skogs. Jeg er ikke mørkreidd, men jeg opplever nærhet til eget følelsesliv. En gang jeg lå slik alene hørte jeg at det kom folk på den andre siden av myra, og de bar på et stereoanlegg og spilte høy musikk. Jeg ble litt nervøs og forbannet, - tenk å bråke slik på spillmyra. Plutselig skjønte jeg at nervene hadde spilt meg et puss; det kom ikke folk på myra, det var bare en russebuss for full musikk på E6.

Bålet brant ut og det var tid for å legge seg. Jeg var trøtt etter å ha ligget og lyttet etter folk og dyr, og jeg sovnet raskt.

Jeg frøs ikke denne natta, men våknet flere ganger i løpet av natta og lyttet etter spill - det var stille. Ved halv fem-tida våknet jeg med ett av den spesielle rullende buldringa med etterfølgende sjoing et stykke unna. Jeg reiste hodet for å se ut. Ingen ting å se, men den trolske lyden ga en helt spesiell stemning over myra. Jeg ble liggende og lytte en stund, herlig! Da med ett hørte jeg plasking og kvekking i en av myrputtene, der svømte herr og fru Stokkand rundt. Da var det bare å stå opp. Fra klokka fem til seks snek jeg meg inn på et par orrhaner som toppspilte i hver sin furu, høner så jeg ikke. Det var flott å høre på, men ikke det samme som ordentlig leik.

Sola kom etter hvert over åskammen. Jeg varmet litt på kaffen fra i går og spiste en brødskeive, rigget ned huken, ryddet og pakket sekken og satt på sykkelen ved halv syv-tida.

Det ble ti minutter ved frokostbordet med nytrukket kaffe. Deretter bar det rett på jobb; klokka var åtte og jeg var litt trøtt, men allikevel med fornyede krefter til en ny arbeidsuke. *Prøv da vel!*

Retnings-skiva på Bjønnåsen avduket

Av Arild Rambøl

«Fugleberget» på Bjønnåsen.
Foto: Svein O. Arnesen

- Styret i Bjønnåsens venner samlet foran retnings-skiva: Svein O. Arnesen (t.v.), Per Øivind Skarphol (t.h.) og Arne Bjørnsgaard (stående). Foto: Kari Kvisle

Sola strålte og det var mulig å se helt til Telemarks høyeste fjell, Gaustatoppen, 134 kilometer unna, da den nye retnings-skiva på Bjønnåsen ble avduket søndag 1. september. Begivenheten fant sted i forbindelse med at Bjønnåsen denne dagen var åsted for den offisielle åpningen av Rælingens kulturruker, som hadde «Naturen i fokus» som tema.

Omlag 150 mennesker, både store og små, hadde funnet veien gjennom skogen fra Marikollen eller Blystadlia til Østmarkas beste utsynstopp i den varme september-sola. Der ble de møtt med gratis vafler, boller og kaffe. Bollene og kaffen sørget Skogeierlaget i Rælingen for, mens Bjønnåsens Venner stekte vafler på stedet, og duften av nystekte vafler strømmet en i møte de siste 100-metrene opp til toppen. Det var også en minikonserert med et livlig kor fra Rælingen, Kor-i-Lia.

Det er Bjønnåsens Venner som har sørget for at det nå er montert en retnings-skive. - Vi vil hjelpe folk til å vite hva de ser når de står på dette flotte utsikts-punktet, sier leder i foreningen, Svein O. Arnesen. Sammen med blant andre Arne

Bjørnsgaard og Per Øivind Skarphol har han lagt ned mye arbeid i å få på plass skiva, som viser 25 sentrale steder det er mulig å se i klarvær. Gaustatoppen er det stedet som ligger lengst unna av disse. Blant de andre stedene er Bletoppen, Gråfjell, Høgevarde, Holmenkollen, Kikut, Gardermoen, Mistberget, Varingskollen og Tryvasshøgda.

Forøvrig var det varaordfører i Rælingen, Geir Dalholt, som sørget for den offisielle åpningen av kulturukene. - To tredjedeler av Rælingens areal ligger i Østmarka. Det er klart vi da må la naturen være sentral i kulturukene våre, sa Dalholt blant annet.

Så er det bare å håpe at retnings-skiva får stå i fred, slik at den kan bli til glede for turgåere i mange år fremover.

Vangen: Skistue med helårsattraksjoner

Av Even Saugstad

Skiforeningens storstue i Østmarka kan by på spennende opplevelser og et allsidig turterreng - både for turfolk som kommer innom og for skoler og barnehager som er på leirskole her. Bestyrer Roy Knudsen med sine seks kollegaer sørger for at alle trives på Vangen.

- La folk få et positivt forventningsbrudd, sier Lars Maanum, som steppet inn i fjor som Roys kompanjong på Vangen. Og et «positivt forventningsbrudd» forklarer Lars med at mange kommer til Vangen og forventer vafler og enkel lapskaus, og får noe langt bedre. Firmaer som legger arrangementer til stua kan gjerne bli møtt med en meny som inneholder kremet skogssoppssuppe med selvplukkede kantareller, reinsdyrfilet, og bjørnebær med is.

Men også de vanlige turgjengerne blir godt traktert på den populære stua sør i Østmarka, lover Lars og Roy. Her er disken full av kanelboller, skolebrød, vafler og andre godsaker hver eneste dag. På gode skisøndager kan det gå mangfoldige liter vaffelrøre, men skiføret i Østmarka har de siste årene vært meget varierende, beklager de to og skulle ønske seg flere turgåere både på hverdagene og i helgene.

- Det har dessverre vært en nedgang i bruken av marka blant de unge, sier Roy. Han husker tider da det var kø til langt ut på tunet, men det var på 70-tallet da foreldrene hans drev stua. Nå er det for en stor del barnehager og skoleklasser som gjør det mulig å holde en stue som Vangen igang. - Men vi har da noen stamgjester blant de vanlige turgjengerne som stua

oppriinnelig ble bygd for, forteller Roy, og nevner Lillian som er innom stua omtrent daglig og skal feire sin 80-årsdag på Vangen nå i høst.

Oppvokst på Vangen

Roy kjenner skogen rundt Vangen som sin egen bukselomme. Ikke rart, siden han selv er vokst opp her. Han gikk på skole på Siggerud; det var et drøyt stykke å gå for en guttepike helt ut til Fjell der skolebussen hentet ham. Foreldrene hans, Knut og Lisa, drev stua fra 1973 til 1987, så det var som å komme hjem igjen da han overtok som bestyrer i 1997.

Vangen er et populært knutepunkt i Østmarka.
Foto: Even Saugstad

Folket som sørger for at du og jeg kan trives på Vangen: Fra venstre Lars Maanum, Wenche Maanum, Annika Bengtson, Marianne Ski, Roy Knudsen, Ann Mai Thune og Mona Kokkim. Foto Even Saugstad

Også Lars har hatt et langt og godt forhold til Vangen og Østmarka. Han er vokst opp på Abildsø og minnes mange turer innover til disse traktene av marka. – Jeg har alltid levd *for* Østmarka, nå lever jeg i tillegg *av* den, sier han.

Lars var tidligere styrer for Steinbråten naturbarnehage, en nyttig bakgrunn på Vangen som omtrent hver uke har skoleklasser eller barnehagegrupper på tre-dagers leirskole. Lars sprudler over av aktivitetssidéer som han tester ut både på barn og voksne. Flere og flere firmaer kommer hit for å ha møter og såkalte «kick-off», og her får de et skreddersydd opplegg som kan inneholde både kanopadling, øvelser i felles problemløsning og spennende safari i Østmarka naturreservat. Bedriftskonkurransen «Midt i blinken» er også populær. Denne uhyøytidelige kappestriden tester ferdigheter i både spydkasting, bruk av pil og bu, og hesteskokasting.

Også bryllup, konfirmasjoner og andre festligheter arrangeres på Vangen.

Aktivitetssenter og mini-dyrehage

De seks hestene på stedet er populære hos barna som er på leirskole her. I tillegg holder sauene Ulla og Bædi og et ukjent antall kaniner hus i stallen. En gris med ukjent opphav har også holdt til her i perioder. Den ble aviskjendis etter at den rømte fra Vangen og ble funnet igjen på Rustadsaga. Nå har den rømt igjen og den har blitt observert både i det indre av Østmarka og på Linderud (!), så Vangen-folket har liten tro på at den vil komme tilbake.

Foruten å glede de yngste, gjør hestene det mulig å ankomme Vangen på standsmessig vis. Med kanefart med fakler og solbærtoddydystopp om vinteren eller med vogn om sommeren, kan fest- og møtearrangører bestille transport de drøye tre kilometerene inn fra Bysetermosen.

Når det er snø i Østmarka, ligger Vangen midt i hjertet av det rødmerkede løypenettet. Og Roy lover god preparering – noe han trygt kan gjøre siden det er han selv som i stor grad besørger den.

På vinterføre er Vangen målet for folk som starter fra alle kanter av Østmarka: drabantbyene i Oslo øst, Nuggerud, Losby, Flateby og Enebakk. På sommerføre kommer de fleste inn fra Bysetermåsan, en strekning som både kan forseres med sykkel og med barnevogn.

Kanoene som leies ut er også populære. En dagstur på den snaut fire kilometer lange Mosjøen, med mange vik og smale

Overnatting midt i skauen

Skiforeningen hadde sett etter egnet sted for en hytte i Østmarka i mange år før Vangen ble reist i 1960. Både Guldsmiden og østsiden av Elvåga ble vurdert. Men så kom krigen og drikkevannsrestriksjoner på Elvåga. And. H. Kiær, som eide Rausjømarka, ga Skiforeningen gratis tomt ved Mosjøen, og den nye stua kunne innvies i februar 1961. Skiforeningens

Nedre Vangen slik det så ut på 30-tallet. Husene er restaurert og har fortsatt fastboende. Foto: Alfred Janson, boka «Oslomarka», 1938

sund og flere beverhytter som er bebodd, kan friste mange. For dem som vil ha lengre turer, er det kort å bære over til Tonevann eller Rausjøen og eventuelt trille videre til det store Børtervann. Med Tonekollen, Kjerringhøgda og Østmarka naturreservat tett ved, er det også mange spennende fotturmål i området. Flyktningeruta går også over tunet på Vangen.

årbok kunne fortelle om regnvær på åpningsdagen, noe som vitner om dårlige vintrer også den gangen.

Skiforeningen mente overnattingsmuligheter var helt nødvendig for en markastue så langt til skogs. I dag er det kun unntaksvis at vanlige turgåere bestiller overnatting på stua. Den enkle 60-talls innredningen på soverommene holder fint

Dyra er et populært trekkplaster for de yngste som besøker Vangen. Foto: Lars Maanum

til skoler og barnehager. – Firmaer som leier seg inn for en natt ser på dette som en artig kuriositet og lar seg ikke skremme av køyesenger og do på gangen, sier Lars.

Historisk sus

Som så mange andre steder i Østmarka, har også Vangen en fortid som seter og husmannsplass. Her lå setrene til gårdene Ranum og Rud ved Øyeren. Siden ble det husmannsplassene Øvre og Nedre Vangen. Nedre Vangen står fortsatt og er kraftig restaurert. Den er bebodd av folk fra Friluftsetaten i Oslo kommune som

nå eier både plassen og hele Rausjømarka. Nedre Vangen var i drift som småbruk med dyr fram til 1955. Her var turfolk velkommen inn på en kopp kaffe og en prat, før Skiforeningen bygde sin stue der Øvre Vangen lå.

Kaffe og markaprat kan også Lars og Roy med ektefellene Mona og Wenche by på – i tillegg til alt det andre av aktiviteter, severdigheter og mat. Den meget gode lokalkunnskapen til folket bak disken er utvilsomt med på å gjøre Vangen til et sted med sjel, et sted som er verdt et besøk.

Foto: Even Saugstad

Tårnet på Kjerringhøgda er et populært mål som er lett å nå fra Vangen. Herfra er det god utsikt over store deler av Østmarka.

Fakta:

Beliggenhet: Øst for Mosjøen, i enden av veien fra Bysetermåsan
Åpningstider: 10.00 til 16.00 alle dager.
Telefon: 64 86 54 81
Sitteplasser: ca. 100
Sengeplasser: 58 (16 rom)
Byggeår: 1961
Bestyrere: Roy Knudsen og Lars Maanum

Eier: Skiforeningen
Avstander: P-plassen, Bysetermåsan: 3,5 km
Sandbakken: 7 km
Fjell (Enebakkveien): 6 km
Mariholtet: 13 km
Losby: 10 km (på ski)
Nettsider: www.skiforeningen.no/stuer/vangen.htm
www.vangenskistue.no

Kjentmannstreff på Sarabråten

Av Finn Jensen

Søndag 1. september ble Kjentmannsbok nummer syv presentert, denne gang på Sarabråten i Østmarka.

Strålende vær og mange mennesker (det ble anslått over 500). Et arrangement Skiforeningen og DNT Oslo og omegn har all grunn til å være fornøyd med. Og gutta i ØX var som vanlig aktivt tilstede med tilrettelegging.

Ifølge Skiforeningens Hege Blichfeldt Sheriff ble det solgt 350 bøker på stedet, noe som er rekord ved første gangs presentasjon. Men det er trykket opp 5000 eksemplarer, så du har fortsatt sjansen. For de uinnvidde kan vi fortelle at boken beskriver 50 poster som er plassert ut i alle marker rundt Oslo, og som i denne omgang står ute til 1. juni 2005. Så her er mulighet for mange fine turer. Noen lette, andre mer krevende. Fin trim er det uansett – året rundt.

Foto: Valérie Maupin

Foto: Finn Jensen

Gunnar Jonassen i samtale med to representanter for Turistforeningen, samt sykkelen «Kjentmine».

Sarabråten er jo et sted med en helt spesiell fortid. Vi fikk et meget interessant foredrag av Christine Heftye, oldebarn av bankier og konsul Thomas J. Heftye som kjøpte eiendommen i 1850-årene. Hun fortalte engasjert om stedets historie, samtidig som det ble vist fotografier av stedet slik det engang så ut.

Østmarka og Sarabråten presenterte seg denne dagen fra sin aller beste side. Jeg snakket med folk både fra Bygdøy, Bærum og Asker som hadde liten kjennskap til Østmarka. Kjentmannspostene vil forhåpentlig bidra til å rette på dette, selv om det bare er fem poster i Østmarka denne gangen, mot åtte i forrige bok.

Boka kan kjøpes hos Skiforeningen i Holmenkollen eller hos DNT i Storgaten. Vil du ha den tilsendt, kan den bestilles hos Skiforeningen eller DNT Oslo og omegn. Den koster kr. 100,- for medlemmer i disse foreningene og kr. 160,- for andre.

Returadresse:
Østmarkas Venner
Postboks 129 Tveita
0617 Oslo

NOA ber Økokrim vurdere Krokhol golfbane

Anleggsarbeidet på Krokhol golfbane fortsetter, og i sommer har turgåere blitt møtt av enda større naturødeleggelser. Like før dette nr. av Nytt fra Østmarka gikk i trykken, fikk redaksjonen melding om at Naturvernforbundet i Oslo og Akershus kommer til å anmode Økokrim om å vurdere om det har skjedd brudd på Vannressursloven i forbindelse med arbeidet.

Som kjent måtte Økokrim gi opp sin etterforskning mot Haga golfbane i Bærum fordi anleggsarbeidet hadde startet før den nye Vannressursloven trådte i kraft. Det blir spennende å se hva som blir enden på visa om Krokhol golfbane ... **ØP**

Slå ring om Østmarka!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut denne annonsen og send den til: *Østmarkas Venner, Boks 129 Tveita, 0617 Oslo*

Navn: _____ Telefon: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____

Kontingenten er kr. 100 per år. Borettslag, bedrifter og organisasjoner kr. 200 per år. Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.

Besøk våre web sider! <http://bedreraad.no/markavenn.htm>